

AKTUELLT FRÅN BANKFÖRENINGEN

Bankfokus

2 JUNI
2016

Stora beslut om svensk ekonomi

Asylsökande
ska lättare få
**BANK-
KONTO**

Foto: Gisela Pacerek

Kära läsare,

Bedrägerier är ett allvarligt och snabbt växande problem. De ekonomiska och samhälleliga kostnaderna är stora. Och hotet mot människors trygghet är ännu större. Bakom många bedrägeribrott ligger identitetsstöld. Enligt Polisen sker ungefär 85 000 identitetsstöld per år.

■ En mycket viktig del av problemet är att Sverige har för många och för osäkra identitetskort, 15 stycken noga räknat. Dessa handlingar har mycket varierande tillförlitlighet. Exempelvis kan den som har papper på att den kan köra bil i ett annat land få ett svenskt körkort utan att personens identitet har fastställts. Många id-handlingar kan lätt förfalskas och den som har onda avsikter kan på ett par minuter på internet hitta folk som erbjuder falska svenska "legitimationer" för några hundralappar.

Det är en statlig kärnuppgift att ta ett helhetsansvar för svenska id-handlingar. Helst borde staten utfärda officiella id-handlingar med säkerställd bakgrundskontroll av identi-

teten till alla svenska medborgare och alla som har laglig rätt att vistas i Sverige. Det näst bästa, och kanske mest realistiska alternativet, är att staten tar ansvar för hur det ska gå till att ansöka om, tillverka och överlämna id-handlingar till dem som har rätt att få dem. Och staten måste se till att det går att enkelt, snabbt och pålitligt kontrollera en id-handlings äkthet mot en databas.

Även bankerna kan och är beredda att göra mer. Upplysningscentralen (UC), som ägs av några av bankerna, gör tillsammans med andra ledande kreditupplysningsföretag en gemensam insats för att förbättra skyddet mot bedrägerier genom att förenkla och underlätta för den som drabbas av bedrägeri eller bedrägeriförsök

att spärra sitt personnummer.

Men störst ansvar har ändå staten. Det finns för många kockar och alltför många oeniga myndigheter. Därför måste nu inrikesminister Anders Ygeman ta ett kraftfullt grepp.

Trevlig sommar!

Hans Lindberg
vd Svenska Bankföreningen

Enkelt bankbyte blir ständigt enklare

De svenska bankernas gemensamma rutin för bankbyte är så bra att den bör behållas i stället för att införa den som anges i EU:s betalkontodirektiv, ansåg Betaltjänstutredningen. En svensk bankbytesrutin har funnits sedan 80-talet, men arbetet med den är ständigt pågående.

■ – Att bankbytet fungerar effektivt ligger i allas intresse, även bankernas. Ingen bank vinner på att ha en långdragen process när en kund vill byta bank. Alla banker är ju både övertagande och avlämnande bank, påpekar Anders Dölling, konsumentjurist på Bankföreningen.

Bankbytesrutinen är en rekommendation som har utarbetats av Bankföreningens medlemmar gemensamt, och som de förbinder sig att följa. Den följs dock även av andra banker.

Lena Sylwan Sjöstrand handlägger bankbyten på Nordeas centrala backoffice i Göteborg.

– Det är tryggt att ha Bankföreningens rekommendationer. Om det är någon bank som inte följer dem, kan vi hänvisa till att ”Bankföreningen har bestämt det, och ni är ju med där”. Att det är publicerat på Bankföreningens hemsida gör det väldigt tydligt för både banker och kunder, säger hon.

När ett bankbyte alltid går till på samma sätt, oavsett mellan vilka banker det är, blir handläggningen rent processmässigt dessutom effektivare och därmed snabbare, påpekar hon.

En gemensam rutin har funnits sedan 1980-talet, men arbetet med den är ständigt pågående. Bankerna träffas flera gånger om året på Bankföreningen för att förbättra rutinen och uppdatera den, allteftersom bankernas tjänsteutbud utvecklas. Lena Sylwan Sjöstrand är med i det arbetet.

– Idag har vi Swish och mobilt bank-id; de tjänsterna fanns inte för bara några år sedan. Allt fler kunder har också sina konton kopplade till musik- och filmtjänster. Vi har gjort en uppdatering av checklisten nu i juni, säger Lena Sylwan Sjöstrand.

Aktuellt är också bytesrutiner för investeringssparkonto och individuellt pensionssparande.

EU kom förra året med ett nytt betalkontodirektiv som så småningom ska in i den svenska lagstiftningen. I direktivet anges en bankbytesrutin, som ligger ganska långt från den svenska frivilliga rutinen. Det finns dock en möjlighet att behålla en befintlig nationell rutin om den är bättre för konsumenterna. Betaltjänstutredningen, som haft i uppgift att föreslå hur direktivet ska införas i Sverige, konstaterade i sitt delbetänkande i januari att den befint-

liga svenska ”bankbytesrutinen är både mindre komplicerad och slutförs snabbare än bytestjänsten enligt direktivet”. Att införa direktivets bytesrutin skulle vara ”till nackdel för bankkunderna”.

– När det tar längre tid för kunden blir det ju svårare att byta bank. Sedan hade det inneburit mycket mer arbete för dem på bankerna som ska utföra det. Papper skulle skickas fram och tillbaka mellan bankerna och kunden måste komma till banken en gång till, berättar Lena Sylwan Sjöstrand.

– Det är positivt att betaltjänstutredningen föreslagit att den svenska inarbetade bankbytesrutinen ska behållas i samband med att betalkontodirektivet genomförs i Sverige. Regeringen arbetar nu med en lagrådsremiss som sannolikt presenteras före sommaren. Vi har inte fått några indikationer på att regeringen skulle landa i en annan slutsats än utredningen, säger Anders Dölling som var expert i utredningen.

När lagen träder ikraft måste alla följa rutinen, även de som inte är med i Bankföreningen.

Lena Sylwan Sjöstrand

Bankbytesrutinen

Gemensamt utarbetad av Bankföreningens medlemmar som också har förbundit sig att följa den.

Innehåller en checklista för hur avlämnande bank (kundens gamla bank) och övertagande bank ska gå tillväga. Det finns också en checklista för vad kunden själv ska göra.

Kunden går till sin nya bank, som sköter avsluten på den gamla. Det vanligaste bankbytet (för betalkonton och bolån) tar normalt 3-5 arbetsdagar. För värdepapperskonton och andra tjänster tar det något längre tid.

Skarp kritik mot Riksgäldens MREL-förslag

Bankföreningen riktar skarp kritik mot Riksgäldens förslag till hur minimikravet på nedskrivningsbara skulder, MREL, ska genomföras i Sverige. Det skulle leda till att de krav som ställs på svenska banker går långt utöver vad som ska gälla för andra banker i EU. Bankernas emissionsbehov av efterställda skulder kan komma att uppgå till 1 000 miljarder kronor, i nivå med den svenska statsskulden, skriver Johan Hansing, chefsekonom Bankföreningen.

■ MREL har sitt ursprung i de krishanteringsregler som finns i EU:s krishanteringsdirektiv (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD) som genomförts i Sverige genom resolutionslagstiftningen. Regelverket innebär i korthet att staten genom Riksgälden kan ta kontroll över en bank som har så allvarliga problem att de kan hota den finansiella stabiliteten. Förfarandet kallas resolution. I en sådan situation är det bankens aktieägare och vissa långgivare – inte staten och skattebetalarna – som ska kunna bära bankens förluster.

Det centrala verktyget för att en resolution ska kunna genomföras är möjligheten till skuldnedskrivning. Det innebär att vissa skulder ska kunna skrivas ned eller konverteras till aktier. Tanken är att en bank som förlorat delar av eller hela sitt aktiekapital ska kunna fylla på kapitalet genom att skulder "bailas in". Riksgälden ska

som resolutionsmyndighet besluta om utformningen av kravet.

I slutet av april lämnade Riksgälden sitt förslag till hur kravet på MREL ska genomföras i Sverige. Förslaget är färdigt enbart till hälften eftersom vissa centrala delar, enligt Riksgälden, kräver ytterligare konsekvensanalys och anpassning till EU-regler som fortfarande är under utarbetande.

Det kan dock konstateras att Riksgäldens huvudlinje är ett mycket långtgående krav på MREL för de stora svenska bankerna. För medelstora banker kan kraven förväntas bli något mildare medan flertalet små banker inte får något krav alls, utöver det minimikapitalkrav som redan gäller. De små bankerna, som inte anses vara systemviktiga, ska enligt regelverket inte försättas i resolution utan kunna gå i konkurs, som vilket företag som helst. De behöver därför inga nedskrivningsbara skulder.

Så här slår MREL enligt Riksgäldens förslag mot de stora bankerna:

För det första föreslår Riksgälden ett fastställande av MREL som i princip innebär en mekanisk dubblering av de i grunden höga svenska kapitalkraven. Man tar således inte hänsyn till att de svenska bankerna, genom sin starka kapitalisering, har goda förutsättningar att hantera finansiella problem själva.

För det andra föreslås en så kallad skuldandelsprincip som innebär att MREL inte kan täckas med det över-skottskapital av god kvalitet som bankerna redan har utan måste täckas med skuldinstrument av sämre kvalitet.

För det tredje är Riksgäldens principiella inställning att det ska ställas krav på att de skulder som används för att täcka MREL ska vara efterställda övriga skulder. I praktiken innebär det att en ny typ av skuldinstrument, med sämre

Resolution En hantering av i banker kris som innebär att staten tar kontroll över banken, utan kostnader för skattebetalarna, och ser till att hålla igång de delar av verksamheten som krävs för att bevara den finansiella stabiliteten.

Resolutionsmyndighet Riksgälden är utsedd till svensk resolutionsmyndighet och har ansvar för både förberedelser och hantering av banker i kris.

Resolutionsplan Riksgälden ska upprätta resolutionsplaner för alla banker. Planen ska ange de resolutionsåtgärder som Riksgälden avser att vidta om banken försätts i resolution.

Resolutionsreserv Medel som under extraordinära omständigheter ska kunna användas för resolutionsförfarande. Byggs upp genom att bankerna betalar en årlig avgift på 7-8 miljarder kronor.

prioritet än andra skulder, måste ges ut av svenska banker.

Bankföreningen invänder mot samtliga dessa tre delar av Riksgäldens förslag. Vi bedömer att de långtgående kraven kraftigt – och i onödan – ökar bankernas kostnader. Dessutom kan systemet de facto bli mindre stabilt av högt ställda krav på MREL, eftersom bankernas återfinansieringsrisk, det vill säga risken att inte kunna förnya sin finansiering, ökar. En preliminär beräkning visar att emissionsbehovet av efterställda skulder kan komma att uppgå till i storleksordningen 1 000 miljarder kronor, nästan i nivå med den totala svenska statsskulden. Bankföreningen ställer sig också frågande till varför Riksgälden vid fastställande av MREL inte tar hänsyn till att Sverige i rekordfart bygger upp världens största resolutionsfond (i förhållande till banksystemets storlek), vars syfte är just att kunna hantera banker i resolution.

Intressant nog är även Finansinspektionen, och till viss del också Riksbanken, kritisk mot förslaget. Finansinspektionen anser bland annat, precis som Bankföreningen, att förslaget innebär att nya återfinansieringsrisker uppstår och att den föreslagna mekaniska kopplingen mellan kapitalkrav och MREL är olämplig.

Den fortsatta processen är att Riksgälden ska ta ställning till inkomna remisspunkter, och därefter slå fast vissa delar av regelverket så att krav på MREL ska kunna ställas från slutet av 2017 eller början av 2018. Den del av MREL-regelverket som inte var med i detta förslag, bland annat krav på efterställda skulder, väntas Riksgälden lämna förslag på efter det att EU:s regelverk är klart.

Johan Hansing,
Chefsekonom Bankföreningen

Bankerna gör information om hållbarhet mer tillgänglig

Finansmarknadsminister Per Bolund vill att branschen ska bli mer öppen kring hållbarhet i bankernas kreditgivning till företag. Bankföreningen och bankerna arbetar med detta och lämnar en första lägesrapport till sommaren.

■ I november 2015 publicerade Finansinspektionen en rapport om hållbarhet och bankernas kreditgivning. Rapporten togs fram på uppdrag av finansmarknadsminister Per Bolund. Han vill att bankerna ska bli mer transparenta när det gäller hur de beaktar miljö och hållbarhet i sin kreditgivning till företag, och anser att det i första hand bör ske genom ett branschinitiativ. Som avstamp för arbetet bjöd Per Bolund in till rundabordsamtal i januari för att ta del av hur bankerna ser på saken.

– Bankerna är positiva, och har arbetat med det tillsammans med Bankfören-

ingen under våren. De redovisar redan mycket av den här informationen i sina hållbarhetsrapporter, men genom branschinitiativet kan den ställas upp på ett överskådligare sätt, så att konsumenterna får lättare att jämföra bankernas hållbarhetsarbete, säger Agneta Brandimarti, jurist på Bankföreningen och ansvarig för projektet.

Bankföreningen och bankerna lämnar ett preliminärt förslag till sommaren, och fortsätter sedan arbetet i höst.

Vart är svensk ekonomi på väg?

Stora beslut håller på att tas både i Basel och Sverige, som kan komma att påverka ekonomin och samhället på lång sikt. Besluten skulle kunna förändra spelplanen för bankernas utlåning, i form av dels riskokänsliga kapitalkrav, dels långtgående begränsningar av vad en privatperson får låna. Ännu har ingen myndighet presenterat en konsekvensanalys av effekterna för Sverige.

■ Baselreglerna, som ligger till grund för EU:s kapitaltäckningsregler, är under stor förändring. Trots att alla delarna i Basel 3-regelverket ännu inte har trätt i kraft föreslås omfattande revideringar. Det centrala för svenska banker, eftersom det kan få så stor effekt, är förändringen i hur bankerna kan räkna fram sina riskvikter.

Svenska banker har generellt låg risk i sin kreditgivning – en stor andel bolån och lån till stabila företag – och har därför låga kreditförluster och lägre riskvikter än banker i de flesta andra länder. När Basel nu vill införa nya lägsta-nivåer för hur låga riskvikterna kan bli, påverkas de svenska bankerna därför mest, medan många banker med större risktagande som affärsmodell knappast påverkas alls. Baselkommittén har också sagt att även om syftet inte är att höja kapitalkraven signifikant totalt sett, kan det bli så för dem med lägst risk. Syftet är att skapa mindre variation mellan banker och länder i hur de interna modellerna används, men på köpet premierar reglerna alltså högre risktagande. Om krediter med olika risk kostar lika mycket för banken, får bankerna incitament att låna ut mer riskfyllt, eftersom det är mer lönsamt.

Samtidigt i Sverige: Finansinspektionen får inom ramen för det som benämns pelare 2 inom kapitaltäckningsregelverket, lägga till egna krav på de svenska bankerna utöver de som finns i det europeiska regelverket. FI är en av de tillsynsmyndigheterna i Europa som har utnyttjat den möjligheten mest. Systemriskpåslag och riskvikts-golv, som båda resulterar i högre kapitalkrav, är exempel på det. Likaså har man som en av få tillsynsmyndigheter använt sig av möjligheten att införa en kontracyklisk buffert, och dessutom lagt den på en hög nivå.

Hur blir det då om revideringarna av Baselregelverket mynnar ut i betydande högre kapitalkrav för just svenska banker? Hur påverkas Sveriges ekonomi när det blir dyrare för bankerna att låna ut?

– Sverige har ett av världens strängaste regelverk för kapitaltäckning. Att i det läget strama åt ytterligare kan naturligtvis få konsekvenser för ekonomin i Sverige, för jobben och tillväxten. Men ännu har vi inte sett någon ordentlig konsekvensanalys, vilket är anmärkningsvärt, säger Bankföreningens vd Hans Lindberg.

2013 beslutade regering och riksdag att ansvaret för den så kallade makrotillsynen, det vill säga arbetet med att motverka finansiella obalanser, ska ligga hos Finansinspektionen. Riksbankens roll är begränsad till att värna betalningssystemets stabilitet och delta i Stabilitetsrådet, där inga beslut tas. Men en utredning som riksdagens finansutskott beställt av de två utomstående experterna Mervyn King och Marvin Goodfriend, ifrågasätter delvis den ordningen, och frågan om ansvaret för makrotillsynen är åter uppe till diskussion.

Finansinspektionen i sin tur vill ha bredare mandat för att kunna gå vidare med skuldkvotstaket.

Se här intervjuer med de inblandade myndigheterna och finansmarknadsministern om hur de ser på de kommande Baselreglerna, om effekterna på svensk ekonomi, och vad de anser om fördelningen av ansvaret för makrotillsynen. Se även en kommentar av Hans Lindberg.

Finansinspektionen driver riskkänslig linje

Erik Thedéen, generaldirektör på Finansinspektionen, har tillförsikt till att Baselkommittén fattar beslut som fungerar tillsammans med de svenska särkraven, och ser därför inte något framtida behov av att justera ner de Sverigespecifika kraven. Att Finansinspektionen inte fått bredare mandat gällande makrotillsynen ser han som en lagteknisk miss.

■ Efter ett riksdagsbeslut 2013 tilldelades Finansinspektionen ansvaret för makrotillsynen i Sverige. Ansvarsfördelningen är dock åter uppe till diskussion efter att experterna King och Goodfriend väckt frågan i sin utredning. Hur ser du på organisationen av makrotillsynen i Sverige?

– Jag har ingen anledning att överpröva det beslut som togs. Det fanns goda grunder för den fördelning som då skedde. Storbanksillsyn och de regelverk som finns kring det har en nära koppling till makrotillsyn. Vissa kapitalkrav är besläktade med till exempel en kontracyklisk buffert. Amorteringskravet är i sin tur ett exempel på åtgärd som rent konstitutionellt är omöjlig att låta Riksbanken vidta. Det går att lägga på regeringen, eller man kan lägga det på en myndighet med avstämning hos regeringen, som vi har idag. Riksbanken däremot är en myndighet under riksdagen.

– Fördelningen vi har idag tycker jag har fungerat väl, under förutsättningarna. Det stora problemet är att vi inte har de mandat vi ska ha. Vi har fått ansvaret, men vi har inte fått de verktyg som man kan tänkas behöva för makrotillsyn. Det är i någon mening en lagteknisk fråga, en miss som måste justeras. Det tycker vi, Riksbanken, Riksgälden, IMF och EU-kommissionen. Det är en väldigt samstämmig bild. Finansmarknadsministern har sagt att det här nu är under beredning.

När Finansinspektionen skulle införa amorteringskravet, var man tvungen att gå via riksdagen, vilket tar längre tid än om myndigheten själv får besluta. Erik Thedéen vill i stället att riksdagen tilldelar Finansinspektionen ett bredare mandat som ger möjlighet att ta fram verktyg allt eftersom behoven uppstår. Det verktyg som i så fall skulle stå närmast på tur är ett skuldkvotstak, som i

likhet med amorteringskravet är riktat mot hushållens skuldsättning.

Vad anser du att hushållens skulduppbyggnad beror på?

– Strukturella skäl; urbanisering och befolkningsökning, och lågt bostadsbyggande. Till det har vi en utveckling som är ganska extrem, nämligen mycket hög tillväxt och väldigt låga räntor. Det skapar ett drivhus för skuldsättning, och är den mindre sunda delen av skuldsättningsuppgången. Risken finns att det blir förväntningsstyrt; hushållen räknar med att räntorna alltid ska vara låga och att husen alltid ska gå upp i pris, eller i alla fall inte falla i pris.

Enligt Erik Thedéen måste man agera mot båda dessa sidor av problemet.

– Viktigast, kanske, är förstås att vi får en bättre fungerande bostadsmarknad. Men vi kan inte vänta på att bostadsmarknaden ska börja fungera. Det vore för riskabelt. Vi måste skapa en sund amorteringskultur, en mer rimlig skuldsättning från kreditgivningsperspektivet. Baselkommittén håller just nu på med omfattande förändringar av regelverket för kapitaltäckning, vilket kan utmynna i kraftigt ökade kapitaltäckningskrav för särskilt bankerna i Sverige. Samtidigt lägger Finansinspektionen regelbundet på de svenska bankerna extra pålagor, senast nu i juni då beslutet om högre riskvikter för företagsexponeringar togs.

Hur ser du på den fortsatta utvecklingen vad gäller kapitalkrav?

– Revideringen av Baselregelverket handlar i grunden om att få ordning och reda på de interna modellerna och hitta ett system som får en högre trovärdighet. Att behålla det riskbaserade systemet, men ha bruttosoliditetskrav, alltså kapital i förhållande till balansomslut-

ningen som en backstopper, det tycker jag är bra. Det handlar inte om att öka kapitalet. Baselkommittén har sagt att det inte är syftet.

Ändå är det just det som kan bli effekten för banker med låga risker, som de svenska. Det riskbaserade synsättet att låg risk ska innebära lägre kapitalkrav, skulle i så fall frångås.

– Det är därför diskussionen är så intensiv nu. Det är en av de mest centrala delarna i de förhandlingar som återstår. Risken är måhända lägre i några av de nordeuropeiska länderna. Det finns tillräckligt många stora tunga länder som tycker att det måste finnas utrymme för att låta de riskbaserade systemen ha någon typ av verkan. Det är bara fråga om hur mycket verkan. För det finns också en annan diskussion, nämligen att modellerna ibland har missbrukats och gjort riskvikterna så låga att de inte längre är rimliga.

Erik Thedéen nämner i samma andetag att Finansinspektionen tycker att de stora svenska bankernas riskvikter för företagsexponeringar är för låga. Sedan intervjun har Finansinspektionen kommit med beslutet att höja de riskvikterna - inte med motiveringen att bankerna har missbrukat modellerna, utan att själva det europeiska kapitaltäckningsregelverket tillåter för låga riskvikter. Finansinspektionen sitter tillsammans med Riksbanken som Sveriges representanter i Baselkommittén. Lobbar Finansinspektionen för att regelverket fortfarande ska vara riskkänsligt?

– Vår och Sveriges regerings position är att vi ska ha riskbaserade kapitaltäckningsregler. Sedan gäller det att göra det trovärdigt. Men har man ett helt schabloniserat system, då kommer bankerna med all sannolikhet att skifta ut lågriskprodukterna, för de ger då sämre avkastning, och satsa mer på högrisk-

produkter som ger högre avkastning. Det riskerar bli ett mindre, och mer riskabelt banksystem. Vi vill ha ett riskbaserat system som ger lite mindre utrymme för egna kvantitativa anpassningar, med brutosoliditetskrav som backstop. Det är den svenska linjen. Den linjen företräder vi, och regeringen har gett uttryck för att den stödjer den.

Och Riksbanken då?

– Riksbanken får svara för sig.

Ser du en risk för att de nya Baselreglerna kan påverka svensk ekonomi negativt?

– Nej. Eftersom Baselkommittén har sagt att syftet inte är att höja kapitalkraven på global basis, så jag tror inte att risken för kapitalchock är speciellt stor. Sedan vänder jag mig emot själva världsbilden, att skulle det bli lite högre kapitalkrav så skulle det vara en stor risk för svensk ekonomi. Kapitalkraven har gått upp, bankerna är mycket mer kapitaliserade nu än vad de var för ett antal år sedan, och svensk ekonomi är en av de mest framgångsrika i Europa. Det visar att det är möjligt att kombinera strikta och relativt höga kapitalkrav med en god ekonomisk utveckling.

Och om man räknar på ett annat sätt är kapitalkraven i Sverige inte särskilt höga i ett internationellt perspektiv, hävdar Erik Thedéen: inte om man i stället för att sätta kapitalet i relation till risken, sätter det i relation till balansslutningen. Görs det någon undersökning av hur reglerna kan slå i Sverige?

– Det är ingenting som Finansinspektionen gör. Men inom Baselsystemet görs

det konsekvensutredningar, hur det slår på olika banker och länder. Det förs en diskussion ibland om man ska göra någon slags större makroekonomisk analys. Det har indikerats från kommissionen att man kanske ska göra någonting på europeisk nivå. Men indikationerna är inte att regleringarna som har införts har drabbat Sverige hårt, tvärt om har vi några av de mest lönsamma och välkapitaliserade bankerna i Europa.

Men om det skulle bli så att Baselreglerna får en väldigt kraftig effekt i Sverige, för ni någon diskussion internt om de påslag som ni har gjort här i Sverige?

– Nej. Vi känner oss ganska trygga med att Baselregelverket kommer landa i någonting som kommer att fungera någorlunda bra i alla länder och regioner. Skulle det bli de dramatiska effekterna som målas upp i skräckbilder av vissa – då får vi ta ställning till det då, men det är inte det som vi jobbar utifrån.

Tycker du att det finns skäl att anpassa Baselreglerna till europeiska förhållanden när de ska in i EU-regelverket?

– Sverige är ju medlem i Baselkommittén; vi sitter med i de högsta beslutande organen. Vi går inte in och sätter oss i kommitténs arbete med inställningen att när det landar i Europa så ska vi göra om det. Sedan tror jag man kan känna sig ganska trygg med att det som kommer ut inte blir Europafientligt. Det finns tillräckligt många europeiska länder med i Baselkommittén. Men det är en kompromiss där alla får ge och ta lite, beroende på vilka system man har hemma.

Erik Thedéen, generaldirektör Finansinspektionen:

Kings och Goodfriends utredning

Riksdagens finansutskott utsåg Mervyn King, tidigare chef för engelska centralbanken, och Marvin Goodfriend, professor vid Carnegie Mellon University, att genomföra en utvärdering av den svenska penningpolitiken, det vill säga det som är Riksbankens uppgift. Riksbanken är en myndighet under riksdagen.

Utredningen som kom i början av året utmynnar i en rad rekommendationer, både för Riksbanken gällande penningpolitiken, men även kring makrotillsynen. Utredarna anser att regeringen om några år ska granska fördelningen mellan Finansinspektionen och Riksbanken av ansvaret för makrotillsynen, och väcker frågan om Riksbanken bör få en större roll när det gäller finansiell stabilitet, genom att den tilldelas makrotillsynsbefogenheter.

Under tiden bör Finansinspektionen få de befogenheter och makrotillsynsverktyg som är "lämpliga för dess uppdrag" att främja finansiell stabilitet.

Högre krav på svenska banker gynnar Sverige

De makroekonomiska fördelarna överväger klart kostnaderna förknippade med de strängare reglerna, bedömer Riksbanken. Samtidigt vill Riksbanken att man ser över dagens rollfördelning när det gäller makrotillsyn, skriver vice riksbankschef Kerstin af Jochnick i en mejlintervju med Bankföreningen.

■ Riksbanken sitter precis som Finansinspektionen i Baselkommittén, och är alltså med och beslutar om de regler som ska gälla för alla stora banker i världen. Svenska banker kan komma att påverkas mer än andra av de förändringar som nu föreslås av Baselkommittén. Hur ser Riksbanken på det?

– Min bedömning är att alla större internationella banker är oroliga för att kapitalkravet ska öka med det nya regelverket. Baselkommittén för en tät dialog med representanter för internationella banker och kommittén är väl medveten om den oro som finns. Det är viktigt att komma ihåg att målet för kommittén är att regelverket ska bli bättre och mäta risk på ett relevant sätt.

– Slutliga beslut ska fattas till årsskiftet och kommer att beakta svaren på de utestående konsultationerna och analysen av det datamaterial som nu samlas in. Det är därför för tidigt att slutgiltigt säga vad effekterna blir på svenska banker.

Hur bedömer Riksbanken att de sammantagna effekterna på svensk ekonomi blir av alla regler - tidigare Baselregler, de svenska särkraven och det nya Baselregelverket?

– Eftersom Sverige är en liten öppen ekonomi och vi har ett stort banksystem i förhållande till BNP är det viktigt för oss att svenska banker är väl kapitaliserade. Vi har sett under tidigare finansiella kriser att de samhällsekonomiska kostnaderna är mycket stora,

och vi menar att Baselregelverket bidrar till en stark svensk ekonomi och högt förtroende för svenska banker. Idag ställer FI något högre krav på svenska banker och vår analys tyder på att det gagnar Sverige. I ett internationellt perspektiv har till exempel vår tillväxt varit god även efter att de hårdare kraven har införts.

Hur bedömer Riksbanken risken för att effekten på BNP och sysselsättning blir påtagligt negativ?

– Vi tror att en stark finansiell sektor bidrar till en stark svensk ekonomi i längden. Flertalet studier har också

visat att de makroekonomiska fördelarna med ökad motståndskraft i det finansiella systemet klart uppväger kostnaderna förknippade med reformerna både på kort och på lång sikt. De något högre kraven på svenska bankerna har också klart bidragit till att svenska banker åtnjuter ett stort förtroende i finansiella marknader och bankerna har fått en billigare finansiering.

Arbetar Riksbanken på någon konsekvensanalys?

– Riksbanken deltar i Baselkommitténs analys av det nya regelverket.

Kerstin af Jochnick, förste vice riksbankschef

Viktigt att reformera bostadsmarknaden för att få bukt med hushållens skuldsättning, anser såväl Riksbanken och Finansinspektionen som Bankföreningen.

Därutöver genomför EU-kommissionen en utvärdering av effekterna av nya regleringar.

Kan det finnas skäl att anpassa de kommande Baselreglerna till europeiska förhållanden när de ska in i EU-regelverket?

– I och med att Baselregelverken är globala och beslutade av 28 länders centralbanker och tillsynsmyndigheter är det viktigt att de också implementeras konsistent världen över så att spelreglerna blir lika. Svenska banker har en stor del av sin verksamhet utanför Sveriges gränser och bör på detta sätt gynnas av likformiga regelverk.

Bör riksbankslagen ändras eller förtydligas i några avseenden?

– I samband med diskussionen om utredningen av svensk penningpolitik som gjorts av Goodfriend och King, så har riksdagen aviserat att man avser att initiera en översyn av riksbanksla-

gen, och det tycker vi är bra. Det har över åren kommit upp flera frågor som behöver bli belysta och utredda vad gäller riksbankens mandat. Ett exempel är finansiell stabilitet där man bör titta på den rollfördelning som idag finns mellan regeringen, Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgälden, särskilt när det gäller makrotillsyn.

Vad beror hushållens snabba skulduppbyggnad beror på?

– Det finns flera faktorer som förklarar hushållens höga skuldsättning. Bostadspriserna, och därmed skulderna, har bland annat drivits upp av att utbudet på bostäder inte har ökat i samma utsträckning som efterfrågan. Bostadspriserna har också stigit på grund av att många hushåll har fått mer i plånboken när skatter ändrats och det blivit allt billigare att låna pengar.

Hur ser Riksbanken på behovet av flera makrotillsynsåtgärder?

– Det behövs fler åtgärder inom flera olika områden för att minska riskerna med hushållens belåning och begränsa skuldsättningen. Utöver amorteringskravet tror vi att till exempel skuldkvotstak och nedtrappade ränteavdrag kan vara lämpliga komplement. I grunden måste ju också bostadsmarknaden reformeras för att få bukt med skuldsättningen.

De svenska bankerna har stärkt sin kapitalisering på senare år. Hur ser Riksbanken på den fortsatta utvecklingen?

– De svenska storbankerna har stärkt sin kapitalisering men det har till stor del skett genom minskade riskvikter. Vi skulle därför vilja se att dagens riskbaserade kapitalkrav kompletterades med ett icke-riskkänsligt så kallat bruttosoliditetskrav. Erfarenheter har nämligen visat att det är svårt att skatta risker i förväg och därför är det viktigt att ställa flera olika krav på bankernas kapitaltäckning.

Svensk linje – kapitalkrav bör styras av risken

Om det blir aktuellt med ny lagstiftning på kapitaltäckningsområdet ska en konsekvensanalys göras, anser regeringen. Finansmarknadsminister Per Bolund ser inte skäl att ändra på ansvarsfördelningen vad gäller makrotillsynen.

■ Trots att det inte var länge sedan beslutet togs att Finansinspektionen ska ansvara för makrotillsynen i Sverige, är frågan åter uppe till diskussion. Hur ser regeringen på ansvarsfördelningen? Finns det skäl att ändra nuvarande ordning? Bankfokus ställde frågorna per mejl till finansmarknadsministern, och fick svaren:

– Utökningen av Finansinspektionens ansvar till att också omfatta makrotillsyn har en bred politisk förankring i Sverige. Vi ser i dagsläget inga anledningar till att ändra på ett beslut som en klar majoritet av riksdagens partier står bakom.

Bör Finansinspektionens mandat utökas?

– I regeringskansliet pågår ett arbete om Finansinspektionen bör få ett bredare mandat att införa åtgärder för

att bland annat minska riskerna med hushållens skuldsättning. Vi hoppas att alla sju partier som var överens om att ge dem uppdraget också är villiga att ge dem verktygen.

Vad beror hushållens snabba skulduppbyggnad på?

– Studier visar att majoriteten av den skulduppbyggnad som skett i Sverige sedan mitten av 1990-talet kan förklaras av strukturella faktorer, som en högre bostadsägarandel, lägre boendeskatte, lägre bolåneräntor. Vissa av de strukturella faktorerna kan komma att förändras varför det är viktigt att vi vidtar åtgärder för att minska riskerna med en ökad skuldsättning.

Finns det anledning att vidta fler åtgärder på kreditmarknaden för att dämpa skulduppbyggnaden?

Per Bolund, finansmarknadsminister:

– Amorteringskravet är ett stort steg, nu analyserar vi dess effekt. Vi kommer då att få en tydligare bild huruvida ytterligare åtgärder behöver sättas in. Innan ytterligare åtgärder vidtas måste en analys av åtgärdernas konsekvenser göras.

Svenska banker kan komma att påverkas mer än andra länders banker av de revideringar som nu föreslås av Baselkommittén. Hur ser regeringen på det?

– Regeringen följer de aktuella regleringsinitiativen som diskuteras i Baselkommittén. Regeringen anser att bankernas kapitalkrav bör styras av en ansats som tar hänsyn till risken i bankernas verksamhet. Därmed bör icke-riskvägda kapitalkrav få en lämplig kalibrering.

Bankföreningen har tidigare fått uppfattningen att de två myndigheter som representerar Sverige i Baselkommittén har olika syn i en del centrala frågor, till exempel när det gäller riskbaserade kapitalkrav.

– Det finns en bred samsyn mellan svenska myndigheter att kapitalkraven för svenska banker ska vara höga i förhållande till internationella minimikrav. Den svenska linjen är att bankernas kapitalkrav bör styras av en ansats som tar hänsyn till risken i bankernas verksamhet. Myndigheterna har en djupgående samverkan och för en nära dialog.

Hur bedömer regeringen att de sammantagna effekterna blir på svensk BNP och sysselsättning av Baselreglerna och de svenska särkraven?

– EU-kommissionen genomför för närvarande ett konsekvensarbete över hur ökad reglering har påverkat EU-ländernas ekonomier. Detta är ett arbete som Sverige stödjer. Eftersom det svenska banksystemet är stort i förhållande till den svenska ekonomin är det viktigt att de svenska bankerna har god motståndskraft mot störningar i ekonomin. De svenska bankerna, särskilt storbankerna, ska klara av höga kapitalkrävningsskrav och ha en god likviditet. Kapitalkraven för svenska

banker har skärpts betydligt med införandet av det nya kapitalkrävningsskravet under 2014.

Arbetar regeringen på en konsekvensanalys?

– Om det blir aktuellt med ny lagstiftning på området så ska naturligtvis en konsekvensanalys göras.

Om Baselkommittén beslutar om regler som skulle innebära betydande kapitalpåslag för svenska banker jämfört med idag, hur ser regeringen då på de särkrav som finns i Sverige? Kan de behöva justeras ner?

– Det finns för närvarande inget lagstiftningsförslag på området inom EU. Innan EU-kommissionen lägger ett förslag på området är det därför svårt att ta ställning till hur de befintliga reglerna påverkas.

Baselförslaget

■ Baselkommittén arbetar med omfattande revideringar av kapitalkrävningsskraven. Föregående ändringar gjordes 2010 och kallas Basel 3. EU började införa de första delarna av det regelverket så sent som 2014, och de sista delarna träder inte ikraft förrän 2019. Revideringarna som Baselkommittén gör nu, ofta benämnda Basel 4, rör främst de metoder som banker får använda för att beräkna riskvikter.

För kreditrisk föreslås inskränkningar i användningen av de så kallade interna modeller som stora banker använder. Interna modeller är en strikt reglerad metod för att räkna fram hur mycket kapital banken ska ha i förhållande till sin utlåning, där ett antal parametrar är möjliga för bankerna att sätta. Enligt förslaget ska ytterligare ett

antal parametrar låsas, och det ska inte längre vara tillåtet att använda interna modeller vid krediter till storföretag och banker. I stället ska en så kallad schablonmetod användas, det vill säga den standardiserade modell som i första hand mindre och medelstora banker använder.

Även schablonmetoden ska revideras. Den ska i sin tur bli mer riskdifferenserad än den är idag.

Ett förslag som, om Baselkommittén väljer att gå vidare med det, kan få stora effekter för svenska banker är att använda den reviderade schablonmodellen som grund för ett nytt kapital- eller riskviktsgolv. Det skulle gälla de stora bankerna, som använder interna modeller. Svenska banker ser en risk att ett sådant golv blir så högt

att det eliminerar riskkänsligheten i kapitalkrävningsskraven, särskilt för banker med låg risk i kreditgivningen. Bankföreningen har varit aktiv i att försöka göra sin röst hörd i Basel om detta, och fick förra sommaren med sig en rad andra nordeuropeiska bankföreningar i ett gemensamt positionsdokument.

Något som återstår att införa från Basel 3 är kravet på leverage ratio, eller bruttosoliditet på svenska. Det gäller bankens kapital i förhållande till den totala (ej riskviktade) utlåningen, enkelt uttryckt. EU har fortfarande inte bestämt hur stort det ska vara.

Baselkommittén lämnar förslaget till hösten, för att sedan besluta till årsskiftet.

Utred effekterna av högre kapitalkrav i Sverige

Svenska banker har redan några av världens strängaste kapitaltäckningsregler på grund av de särkrav som Finansinspektionen har infört. Snart fattar Baselkommittén beslut som kan höja svenska bankers kapitalkrav mer än för andra. Bankföreningens vd Hans Lindberg ser avsaknaden av en konsekvensanalys av vad som händer med Sveriges ekonomi, som en stor brist.

■ – Det är oerhört viktigt att vi skaffar oss en helhetsbild av hur de här olika regelverken tillsammans kommer att påverka ekonomin. Det är angeläget att både Finansinspektionen och Riksbanken tar fram konsekvensanalyser så att vi kan överblicka sluteffekterna, säger Hans Lindberg.

– Baselkommittén har sagt att regeländringarna inte ska innebära en signifikant ökning av kapitaltäckningen på global nivå. Men det är alltså på global nivå. I Sverige, en välkött lågriskekonomi, blir det sannolikt en påtaglig ökning av kapitalkraven.

Vad ser du för risker med det?

– Risken med Basel 4-regelverket är att det blir för restriktivt för svensk ekonomi. Att det leder till en press uppåt på utlåningsräntorna, både för företag och hushåll. Och att det håller tillbaka företagskrediterna, så att även investeringar i ekonomin dämpas. Ytterst riskerar det att slå mot jobb och tillväxt.

Att vi ensidigt höjt kapitalkraven här i Sverige sedan den finansiella krisen har varit bra eftersom det borgar för stabilitet i det svenska banksystemet, framhåller han dock.

– Men hur kommer de specifika svenska kapitalpåslagen, som till exempel systemriskbufferten och den kontryckliga bufferten, att fungera tillsammans med Basel 4-regelverket? Vilka blir konsekvenserna för jobb och tillväxt? Varken Riksbanken eller

Finansinspektionen besvarar de frågorna. Det borde de göra.

– Vi jobbar själva på en sådan konsekvensanalys. Den återkommer vi med i höst.

Hur strama reglerna blir är beroende av vilka nivåer man beslutar om i Basel. I kommittén förs just nu en diskussion om huruvida man ska ha ett riskvikts-golv för utlåning, och vilken nivå det i så fall ska vara på; allt från 60 procent upp till 90 procent diskuteras.

– Ju högre det blir, desto mer återhållande blir det för kreditförseln till företagen. Ser man på utlåningsräntorna totalt sett, så utesluter jag inte att de kan stiga med minst en halv procentenhet till följd av det nya Baselregelverket.

Det kanske inte upplevs som ett stort problem nu när vi har så låga räntor, påpekar han, men Baselreglerna implementeras först om flera år när läget troligen är ett annat.

– Om det visar sig att Baselkommitténs förslag innebär att vi får signifikant högre kapitaltäckningskrav i Sverige, då vore det naturligt att sänka de specifikt svenska påslagen.

Riksbanken har drivit linjen att det är bra med restriktiva och mindre risk känsliga kapitaltäckningsregler, medan Finansinspektionen anser att det riskbaserade synsättet fortsatt bör gälla i Baselregelverket. Båda representerar Sverige i Baselkommittén.

– Det rimliga vore att man hade en gemensam svensk position i Baselkommittén, annars är det mycket svårt, kanske till och med omöjligt, att få gehör för svenska önskemål.

– Samtidigt bör finansminister Magdalena Andersson snarast ta upp Baselkommitténs arbete för diskussion i Ekofin, både för att kunna driva en EU-enhetlig linje i Basel och för att initiera förberedelsearbetet för det europeiska genomförandet.

I Sverige håller Riksbanken en hög profil vad gäller makrotillsynen, men den formella rollen är begränsad till en plats i diskussionsforumet Stabilitetsrådet, förutom att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Den som tilldelats ansvaret är Finansinspektionen. Nu är frågan om ansvarsfördelningen dock uppe till diskussion igen. Vad har du för ståndpunkt?

– Nuvarande ordning är bra. Makrotillsynen ligger nära Finansinspektionens ansvarsområden i övrigt. Men jag ser ingen anledning att vidga mandatet. Sverige är ett av de länder som har varit mest aktivt på makrotillsynsområdet. Nu senast höjde Finansinspektionen den kontryckliga bufferten, och den 1 juni infördes också amorteringskravet via en ny lagstiftning.

Finansinspektionen driver på för att införa ett skuldkvotstak, men det är att gå för snabbt fram, anser Hans Lindberg.

– Det finns skäl att utvärdera effekterna av de åtgärder som redan vidtagits och vara eftertänksam innan man eventuellt går vidare. Annars kan det lätt sluta illa.

– Dessutom är den här typen av åtgärder som amorteringskrav och skuldkvotstak långtgående ingrepp i människors vardag och privatekonomi. Så den första frågan man bör ställa sig är: står ingreppen verkligen i proportion till de risker man försöker hantera? Och kan ingreppen i sig vara alltför riskabla?

Precis som andra ser Hans Lindberg den dysfunktionella bostadsmarknaden och det extremt låga ränteläget som det som driver bostadspriserna, och därmed hushållens skuldsättning.

– Men om man har problem med en överreglerad marknad som bostadsmarknaden, då löser man inte själva grundproblemet genom långtgående kreditmarknadsregleringar. Det blir inte fler bostäder av det, snarare tvärtom.

Det är dock bra att bankerna har stärkt hushållens amorteringsbeteende och att regeringen till sist fick amorteringskravet på plats.

Skuldkvotstaket ser Hans Lindberg som betydligt mer långtgående än amorteringskravet, i och med att det sätter ett restriktivt tak för hur mycket en privatperson får låna.

– Inför man det skulle nog kreditmarknaden för hushåll i vissa avseenden bli minst lika reglerad som den var i början av 80-talet. Är det så vi vill ha det?

Ett skuldkvotstak på sex gånger disponibel inkomst är påtagligt restriktivt, konstaterar han.

– Det knäcker säkert uppgången i hushållens skuldsättning, och bopriserna kommer sannolikt att sjunka. Men även efter en prisnedgång blir det svårt för unga människor, om de inte är från en välbestämd familj, att etablera sig på bostadsmarknaden. Är det ett sådant samhälle vi vill ha?

Hans Lindberg anser att Finansinspektionens argumentation för skuldkvotstaket är svagt och konstaterar att hushållens skuldkvoter redan är en del av bankernas kreditprövning.

Vilka åtgärder anser du skulle sättas in för att dämpa hushållens skuldsättning?

– Det politiska systemet har frågan i sin hand. Först och främst måste det vidtas konkreta åtgärder som får bostadsmarknaden att fungera bättre. Sedan finns det aspekter av skattesystemet som verkar i skulddrivande riktning. Där har det inlets en diskussion om ränteavdraget. När man väl kommit framåt med de sakerna, då vet vi hur spelplanen ser ut. Då kan vi diskutera ett eventuellt behov av att gå vidare med ytterligare åtstramande åtgärder och regleringar på kreditmarknaden.

En särskild skatt på lön i finansiella sektorn – hur klokt är det?

Regeringen anser att banker och andra finansiella företag är underbeskattade för att bankkunderna inte betalar moms på sina tjänster.

Ulrika Hansson
skatteexpert på
Bankföreningen

■ En statlig utredning har därför fått i uppdrag att föreslå en skatt som kan väga upp den skattefördel som finanssektorn uppger ha. Skatten kommer förmodligen att utformas som en extra löneskatt på alla företag som säljer finansiella tjänster. Förutom banker och försäkringsbolag kommer även många nya företag inom vad som kallas fintech (financial technology) att drabbas av löneskatten.

Likabehandling och konkurrensneutralitet i skattesystemet

En viktig utgångspunkt och ledstjärna för skattesystemet är att det har en neutral utformning och inte skapar konkurrensnedvridning mellan branscher eller på olika marknader. Skattesystemet ska bygga på likformighet, det vill säga att man av rättviseskäl undviker en diskriminerande behandling av vissa skattskyldiga. Denna målsättning poängterades starkt i arbetet med den stora skattereformen i Sverige i början av 1990-talet, vilken på senare tid har lyfts fram av finansminister Magdalena Andersson som en föredömlig reform. En särskild skatt för finansiella företag skulle dock inte uppfylla principen om neutral och likformig beskattning.

Motiv för särskild skatt på den finansiella sektorn

Regeringens motiv för särskild skatt för den finansiella sektorn är att finansbranschen gynnas av att bankernas kunder inte behöver betala moms på till exempel den ränta som betalas för ett lån, eller den årsavgift som tas för ett kreditkort. Regeringen menar att det därför sker en överkonsumtion av finansiella tjänster, vilket leder till högre vinster i den finansiella sektorn. Detta påstående kräver en närmare analys.

För det första säger EU:s lagstiftning att länderna måste undanta finansiella tjänster från moms. När så kallade skatteavvikelse diskuteras av regeringen, har undantaget hittills varit en norm för momssystemet i Sverige och inte definierats som en skatteavvikelse.

För det andra gynnar en momsbefrielse endast den som inte får göra avdrag för moms på sina inköp, det vill säga i princip vanliga hushållskunder. Men en företagskund, som normalt har avdragsrätt för moms på sina inköp, missgynnas eftersom företaget får betala en dold momskostnad (motsvarande den ingående moms som banken inte får dra av) i priset på de finansiella tjänster det köper. Momsbefrielsen leder därför till en underbeskattning av vanliga hushåll

och en överbeskattning av företag. Den totala effekten för de företag som producerar finansiella tjänster är svår att avgöra.

En särskild skatt på lönesumma

Regeringen anger att utredningen vid utformning av skatten ska hämta vägledning från den löneskatt som redan finns i Danmark. Den danska lönsumsafgiften infördes för över 25 år sedan som ett led i en skatteväxling – arbetsgivaravgifter sänktes för att stimulera arbetsmarknaden, och lönsumsafgiften skulle kompensera för den momsbefrielse som gällde i vissa sektorer (vård, utbildning, ideell verksamhet och finanssektorn). Den danska skatten infördes i en tid när det fanns många bankkontor med sysselsatta människor. Affärsvillkoren i finansbranschen har sedan dess ändrats radikalt.

Finansbranschen genomgår stora strukturomvandlingar genom ökad digitalisering av verksamheterna. Fler och fler aktörer som tillkommer på marknaden konkurrerar om intäkter och kunder. Prispresen är stor och trycket på att reducera kostnader, däribland lönekostnader, ökar konstant. Sedan länge utlokaliseras många tjänster i bankbranschen till låglöneländer som Baltikum eller Indien.

En skatt på lönekostnaden ökar trycket på utlokalisering. Det medför i sin tur inte enbart att skattebasen för löneskatten minskar, utan även att basen för statlig och kommunal inkomstskatt samt sedvanliga arbetsgivaravgifter blir mindre. En skatt på lönekostnader driver också på ökad digitalisering och automatisering. Antalet människor som ger service och rådgivning vid bankernas lokalkontor kan därför förväntas minska i ökad takt.

Förutsättning att konkurrera

Flera banker i Sverige konkurrerar på internationella marknader. Priserna på de internationella finansmarknaderna styrs av de förutsättningar och villkor som gäller för aktörerna på dessa

marknader. Om svenska aktörer på dessa internationella marknader får högre kostnader än sina konkurrenter som inte har samma pålagor, slår detta hårt mot möjligheten att sälja tjänster. En lägre aktivitet och sämre lönsamhet i svenska företag ger också lägre skatteintäkter till staten.

Den statliga utredningen ska lämna sitt förslag senast den 1 november 2016. Bankföreningen deltar i arbetet och följer utvecklingen.

Ny bankskatt på 1,7 miljarder

Regeringen har i en lagrådsremiss föreslagit att avdragsrätten för räntor på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen ska slopas. Förslaget drabbar i första hand banker, som förväntas få en årlig skatteökning på cirka 1,7 miljarder kronor.

■ Ursprungligen angavs två övergripande skäl till förslaget. Det ena var att regeringen ansåg att efterställda skulder och eget kapital bör behandlas skattemässigt lika. Det andra skälet från regeringen var att den finansiella stabiliteten skulle stärkas eftersom bankerna skulle få incitament att i högre utsträckning välja eget kapital.

Flera remissinstanser, bland annat Finansinspektionen, uttryckte tvekan inför slutsatsen att förslaget skulle stärka den finansiella stabiliteten, särskilt mot bakgrund av att analysen var mycket kortfattad och inte närmare diskuterade hur den finansiella stabiliteten skulle påverkas. Det statliga Regelrådet konstaterade i sin granskning att regeringens konsekvensutredning inte uppfyllde de legala krav som ställs. Regelrådet anförde också att det är ”.. spekulationer att förslaget ger företag i finanssektorn incitament att öka soliditeten”.

– Bankföreningen framförde skarpa invändningar mot förslaget. Vi ansåg att det finns starka argument för att skattemässigt skilja på skuldinstrument och eget kapital. Vidare framhöll vi att ett avdragsförbud fördyrar bankernas kapitalisering, vilket i sin tur medför en press uppåt på kundernas lånekostnad. Det saknades också ett internationellt perspektiv. De svenska bankernas konkurrenskraft försämrades eftersom andra länder i allmänhet medger avdrag för denna typ av skuldräntor, säger Johan Hansing, chefsekonom Bankföreningen.

En betydelsefull aspekt som Finansinspektionen - med ansvar för den finansiella stabiliteten - pekar på i sitt remissvar är att efterställda skulder har viktiga egenskaper som eget kapital saknar, nämligen att de kan användas för att rekonstruera en bank i ett tidigt skede, innan skadan är skedd och banken sätts i konkurs. Finans-

inspektionen delade också synen att stabilitetsaspekterna inte var tillräckligt belysta och drog slutsatsen att det inte kunde uteslutas att nettoeffekten av förslaget skulle bli att bankerna får en skuldsammansättning som sammantaget gör dem mindre, snarare än mer, robusta.

Regeringens förhastade slutsatser om att den ökade beskattningen av banker skulle stärka den finansiella stabiliteten har tagits bort i den fortsatta beredningen. I lagrådsremissen, som lades fram i slutet av maj, framhålls istället att det är offentligfinansiella skäl som ligger bakom. Allt talar för att förslaget träder i kraft den 1 januari 2017.

Vart femte
år är ett
DÅLIGT
ÅR

Högre kapitalkrav för företagskrediter

För de banker som använder interna modeller har Finansinspektionen beslutat införa nya metoder för beräkning av kapitalkraven vid utlåning till företag. Metoderna medför att kapitalkraven ökar.

■ Banker som använder internmetoden för att räkna fram sitt kapitalkrav för kreditrisk ska fortsättningsvis beräkna sina riskvikter med antagandet att åtminstone vart femte år är ett "dåligt år". Fram tills nu har bankerna grundat sina beräkningar bara på historiska data. Finansinspektionen bedömer att ändringen kommer att göra att riskvikterna speglar den faktiska risken bättre.

Enligt myndigheten förväntas samtliga bankers riskvikter för företagsexpo-

neringar ligga på minst 30 procent när metoden har genomförts fullt ut. Det innebär i sin tur att kapitalkravet ökar för flertalet banker.

Finansinspektionen inför samtidigt ett löptidsgolv på 2,5 år för de banker som använder den avancerade internmetoden för beräkning av kapitalkrav för företagsexponeringar. Även det innebär att kapitalkravet för företagsexponeringar blir högre. De regler som finns i kapitaltäckningsförordningen gällande löptidsantaganden underskattar risken

i exponeringarna, anser myndigheten. Därför använder Finansinspektionen sitt tillsynsmandat (det så kallade pelare 2-mandatet) för att ställa striktare krav som i det här fallet träffar de fyra största bankerna.

De nya kraven införs omedelbart.

Samtal om finansiering till mindre företag

Den 8 juni anordnade Bankföreningen och Företagarna ett rundabordssamtal om finansiering av små och medelstora företag.

■ Runt bordet satt representanter för företagare, banker, finansbolag, fintechbolag, myndigheter och regeringen, sammanlagt cirka 20 personer. Diskussionsledare var Bankföreningens vd Hans Lindberg och Günther Mårdner, vd på Företagarna.

Samtalet inleddes med beskrivning av hur små och medelstora företag i Sverige ser på sin finansieringssituation och vilka finansieringslösningar som används.

Diskussionen handlade sedan till största delen om hur förutsättningarna för små och medelstora företag att få finansiering kan förbättras. Här framkom flera intressanta förslag. För bankernas del skulle till exempel ett utökat samarbete sinsemellan kring information om småföretagskunder minska transaktionskostnaden för kreditgivningen. Bankerna skulle också kunna samarbeta bättre med fintechföretagen kring de nya finansieringsformerna.

Samtliga runt bordet delade slutsatsen att mötet varit konstruktivt och att det finns skäl att fortsätta denna typ av breda dialog.

SIMPT samlar branschen mot penningtvätt

Nu har samarbetet startat mellan branschorganisationerna inom den finansiella sektorn. En första uppgift för SIMPT, Svenska Institutet mot Penningtvätt, är att ta fram en vägledning för hur reglerna mot penningtvätt och terrorismfinansiering ska tillämpas.

■ – Regelverket är mycket omfattande och lämnar utrymme för tolkningar, vilket ger en osäkerhet i vad myndigheterna egentligen kräver av bankerna. Dessutom finns krockar med andra regelverk, både kring vad gäller rätten att öppna konto, men också kring personuppgiftsbehandling, säger Tomas Tetzell, chefsjurist på Bankföreningen.

Starten på samarbetet manifesterades genom en kickoff där ett 60-tal personer deltog, främst penningtvättsansvariga i medlemsföretag från de sju organisationerna som grundat SIMPT, men också inbjudna från bland annat Finansdepartementet. Inledningsanföranden hölls av Christina Lindenius, vd Svensk försäkring och Hans Lindberg, vd Bankföreningen. En av initiativtagarna till projektet, Fredric Lundén, SEB, beskrev bakgrunden till och förväntningarna på SIMPT.

– Vi förväntar att kunna ha en dialog med bland andra Finansinspektionen om hur reglerna ska tolkas, och att bankerna ska kunna agera mer likartat gentemot kunderna, säger Tomas Tetzell.

SIMPT ska ha sitt kansli på Bankföreningen och har anställt Hanna Wetter som projektledare från slutet av augusti.

På mötet redogjorde Anna Andersson, Finansdepartementet, också för några huvudområden för FATF:s granskning av Sverige samt för planerna för implementering av fjärde penningtvättsdirektivet.

Som underlag för SIMPT-arbetet kommer nu organisationerna och deras medlemsföretag att peka ut de områden där det är viktigast att första ta fram vägledning för hur penningtvättsreglerna ska tillämpas.

Organisationerna som står bakom SIMPT är Bankföreningen, Svensk försäkring, Fondhandlareföreningen, Fondbolagens förening, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening och Svenska försäkringsförmedlares förening.

”

–Det finns en osäkerhet om vad myndigheterna egentligen kräver av bankerna

Tomas Tetzell
Bankföreningen

Varför måste banken ställa frågor?

Ladda ner informationsbroschyren ”Därför måste banken ställa frågor”, som finns översatt till tio språk.

www.penningtvatt.se

Risken ska styra kontrollen

Bra att det riskbaserade förhållningssättet – liten kontroll vid liten risk, större kontroll vid större risk – blir mer framträdande, anser Bankföreningen om förslaget till ny svensk penningtvättslag. Synsättet har dock inte fått fullt genomslag i lagens alla delar. Dessutom kvarstår svårigheterna med klientmedelskonto.

■ Bankföreningen lämnade i slutet av april sitt remissyttrande över förslaget till hur fjärde penningtvättsdirektivet ska omvandlas i svensk lag. Förslaget presenterades i januari i form av betänkandet Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. En del av direktivet, reglerna för inhemska politiskt exponerade personer, infördes redan 1 augusti förra sommaren.

Den lag som gäller i Sverige nu grundar sig i övrigt mest på tredje penningtvättsdirektivet. När den infördes valde man att bara göra ändringar i den tidigare lagen, men den här gången föreslår man alltså att i stället börja på ny kula med en helt ny lag som ersätter den gamla.

– Även om den nya lagen är mer omfattande i fråga om antal paragrafer, har den bättre struktur och ger snabbare överblick över lagens olika delar, säger Åsa Arffman, jurist och penningtvättsexpert på Bankföreningen.

Precis som nuvarande penningtvättslag ställer den nya lagen stora krav på att bankerna ska kontrollera sina kunder, i syfte att förhindra penningtvätt och terrorfinansiering. Dels ska kunden kontrolleras vid den första kontakten med banken, dels ska kundens transaktioner sedan regelbundet övervakas. I lagförslaget har det riskbaserade förhållningssättet fått en mer framträdande position. Det innebär i princip att banker inte behöver göra lika omfattande kontroller av kunder i fall där risken för penningtvätt bedöms som liten.

– Det har dock inte fått full genomslagskraft i lagförslagets alla olika delar. Utredningen föreslår att förenklade åtgärder för kundkännedom ska kunna

användas om det står klart att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg. Att använda uttrycket ”stå klart” rimmar illa med ett riskbaserat förhållningssätt. I praktiken måste bankerna då göra en ännu mer omfattande kontroll av en ny kund för att kunna bevisa att risken är låg, säger Åsa Arffman.

En annan brist med lagförslaget är att det inte löser de problem med så kallade klientmedelskonto, som branschen har påtalat. Vissa företag som hanterar sina kunders pengar, till exempel advokater, är enligt lagen skyldiga att upprätta ett klientmedelskonto för att hålla kundernas pengar åtskilda. Som kraven tolkas idag framstår det som om banken alltid måste ha full kontroll över vem som är kundens kund.

Bankföreningen anser att man i stället bör ta avstamp i lagförslagets definition av kund, det vill säga den som trätt i avtalsförbindelse med banken.

– Kundens kunder har inte ingått, och kommer sannolikt inte att ingå, något avtal med banken. Därmed hamnar de inte inom ramen för begreppet kund. Banken borde därför inte avkrävas att alltid ha full kontroll över vem som är kundens kund, utan det måste vara risken i det enskilda fallet som avgör vilka åtgärder banken ska ta, säger Åsa Arffman.

– Vi hoppas att finansdepartementet tar till sig detta när de går vidare med förslaget, så att företag som har en skyldighet att hålla medel avskilda även fortsättningsvis ska ha möjlighet att öppna klientmedelskonton.

FATF granskar Sverige

Financial Action Task Force, FATF, den internationella organisationen mot penningtvätt och terrorismfinansiering, granskar i år Sverige.

Utvärderingsprocessen började redan vid årsskiftet med en så kallad skrivbordsgranskning av Sveriges tekniska efterlevnad av FATF:s 40 rekommendationer, det vill säga hur väl svenska lagar och andra regler återspeglar rekommendationerna.

I månadsskiftet maj-juni var FATF i Sverige två veckor för att träffa centrala myndigheter men också verksamhetsutövare, såsom banker, försäkringsföretag och värdepappersbolag. För verksamhetsutövarnas del berörde mötena främst de risker som de ser för penningtvätt och finansiering av terrorism och vilka rutiner man tillämpar för att hantera riskerna. Bankföreningen träffade FATF i samband med en generell diskussion om vilka risker inom detta område som den finansiella sektorn ser i det svenska samhället.

Resultatet från skrivbordsgranskningen och platsbesöket ska därefter utvärderas och betygssättas vid ett plenarmöte 2017. Resultatet kommer därefter att publiceras i en rapport.

Enklare för asylsökande att få tillgång till bankkonto

Asylsökande som har haft med sig godkända id-handlingar som har beviljats undantag från kravet på arbetstillstånd, ska kunna få bankkonton om de visar upp sitt LMA-kort och en vidimerad kopia av id-handlingen från Migrationsverket.

■ Det är innehållet i den principöverenskommelse som träffades när Bankföreningen och några av bankerna den 15 juni mötte finansmarknadsminister Per Bolund för att diskutera hur asylsökande ska kunna få tillgång till bankkonton. Det klargjordes också att Migrationsverket avser inrätta en särskild funktion där bankerna kan kontrollera den asylsökandes uppgifter.

– Det är positivt att bankerna genom den här principöverenskommelsen kan underlätta integrationen av de asylsökande i det svenska samhället. Vi välkomnar att regeringen och myndigheterna i stort ansluter sig till en ordning som ligger i linje med vad Bankföreningen och bankerna presenterade redan i början av året. Det är dock viktigt att Finansinspektionen i sitt kommande uttalande klargör att den nya rutinen är förenlig med det svenska och internationella regelverket på penningtvättsområdet. Dessutom behöver Migrationsverket ytterligare

tid för att klara sin kontrollfunktion i förhållande till bankerna, säger Bankföreningen vd Hans Lindberg.

– Det är viktigt att de nya rutinerna nu snabbt kommer på plats i samverkan mellan Finansinspektionen, Migrationsverket och bankerna. Vi har förståelse för att det kan ta ytterligare 1-2 månader för Migrationsverket och Finansinspektionen att få de sista pusselbitarna på plats.

För att få öppna bankkonto i Sverige måste man kunna identifiera sig. Reglerna härrör från den internationella penningtvättsbekämparen FATF. Det har visat sig vara ett stort problem för asylsökande, även de som har identitetshandlingar. Detta eftersom Migrationsverket under asylprocessen tar hand om identitetshandlingarna.

Utöver identifiering av den asylsökande ska bankerna ställa kompletterande frågor för att uppnå tillräcklig kundkän-

nedom på samma sätt som gäller för alla bankkunder.

Bankföreningen tog i höstas initiativ till ett möte med Finansdepartementet, Finansinspektionen och Migrationsverket för att se vad som kan göras. Den lösning som Bankföreningen har föreslagit ligger i linje med den överenskommelse som nu har träffats.

Varför måste man kunna identifiera sig för att öppna konto?

För att motverka penningtvätt och terrorism har FATF, den internationella penningtvättsbekämparen, tagit fram rekommendationer som länder i hela världen förväntas följa. Ett grundläggande krav i rekommendationerna är att banker inte öppnar konto åt personer som inte kan styrka sin identitet med giltiga id-handlingar eller på annat sätt.

Mot en förenklad europeisk lagstiftningsprocess

■ För att åstadkomma en bättre lagstiftningsprocess kommer EU-kommissionen att genomföra en rad konkreta åtgärder avseende den befintliga regelgivningen.

EU-kommissionen har en nyckelroll i arbetet genom att den initierar ny lagstiftning och ansvarar för att säkerställa en korrekt tillämpning av lagstiftningen. Målet är att uppnå ett enkelt, stabilt och förutsägbart regelverk inom Europa och för hela EU.

Ansvarig för området avseende en förbättrad regelgivningsprocess är kommissionären Frans Timmermans. Timmermans har initierat arbetet genom att ta fram riktlinjer och ett interinstitutionellt avtal för hur lagstiftningsprocessen ska få ökad effektivitet och förbättrat resultat.

Det handlar inte om att reglera eller avreglera utan det är ett sätt att se till att politiska beslut förbereds på ett öppet och transparent sätt.

Christopher Hamilton

rådgivare i EU-frågor på Bankföreningen, skriver här om aktuella frågor i EU.

Genom riktlinjerna har man kodifierat en rad principer som ska gälla för alla kommissionens tjänstemän vid regelframtagning. Principerna omfattar hela den politiska processen, från utformning och förberedelse till fastställande och tillämpning samt utvärdering och översyn.

Riktlinjerna har tagits fram på detaljnivå och vänder sig till alla tjänstemän och chefer som ansvarar för kvalitetskontroll och fördelning av resurser. Generaldirektoraten ska bland annat se till att det finns kompetenscentrum och utbildning för att stödja de olika delarna i processen.

Interinstitutionellt avtal

Genom förhandlingar mellan EU-kommissionen, Ministerrådet och Europaparlamentet har man enats om en överenskommelse avseende ett interinstitutionellt avtal om regelgivningsprocessen. Avtalet medför förändringar i hela beslutsprocessen - allt från samråd och konsekvensbedömningar till genomförande och utvärdering.

Överenskommelsen innebär ett samlat grepp om att försöka skapa mer öppenhet och genomlysning i beslutsprocessen samt skapa struktur och mindre godtycklighet i samrådsprocessen. Dock återstår mycket arbete för att få en mer effektiv och en rättssäker process för regelgivning.

Viktiga sakområden som överenskommelsen innebär:

Konsekvensbedömningar

Dessa förarbeten till lagstiftning ska omfatta ekonomiska, miljömässiga och

sociala konsekvenser samt, potentiella effekter på konkurrenskraften och administrativa bördor med särskild hänsyn till små och medelstora företag, digitala aspekter och territoriella konsekvenser.

Samråd med berörda parter

måste genomföras på ett öppet och transparent sätt, med ett brett deltagande och särskilt från företag och andra slutanvändare.

Stort fokus på utfärdad lagstiftning.

Gemensamma bestämmelser avseende övervakning, utvärdering och rapporteringskrav. Användningen av översyns- och tidsfristklausuler ska systematiskt övervägas.

Delegerade akter och genomförandeakter.

Experter från medlemsstaterna kommer höras av EU-kommissionen vid utarbetandet av delegerade akter och parlamentets och rådets experter kommer att ha tillgång till alla relevanta möten och dokument i aktuell process.

Det svenska förfarandet för regelgivning har här mycket att lära ut till EU och vi bör ta tillfälle i akt och visa på en ny standard som kan skapa mervärde.

inbjudan

VÄLKOMMEN TILL ECPATS & FINANSKOALITIONENS SEMINARIUM I ALMEDALEN

TID: Torsdag den 7 juli, klockan 10.30 – 12.00.
Sedan mingel med Kaffe och smörgås.

PLATS: Best Western Strand Hotel, Mellangatan 54, Bryggarsalen, Visby

BARNSEXHANDEL PÅ NÄTET – HUR SKA NÄRINGSLIV, MYNDIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLET SAMVERKA MOT BROTTSLIGHETEN?

Finanskoalitionen mot barnsexhandel är ett framgångsrikt samarbete där näringsliv, ideella sektorn och polisen arbetar aktivt för att förhindra att det svenska betalningssystemet missbrukas för köp av dokumenterade sexuella övergrepp av barn.

Denna handel tilltar i takt med ökad global internetanvändning och gynnas av den snabba teknikutvecklingen och nya betalsätt. Såväl siffror från Brottsförebyggande rådet och ECPAT Hotline visar på fler anmälningar av internetrelaterade sexualbrott mot barn. Hur möter vi de nya utmaningarna? Vad kan politiken, näringslivet och frivilligorganisationer göra för att stoppa den kommersiella sexuella exploateringen av barn? Vi måste bli fler som sprider opinion i frågan och som tillsammans arbetar för att stoppa barnsexhandeln.

MEDVERKANDE:

Kommersiell sexuell exploatering av barn – fler tips än någonsin till ECPATs Hotline, **Anders L. Pettersson**, generalsekreterare, ECPAT Sverige

Ett fall från verkligheten - **Cathrine Hagström Hägg**, Gruppchef, Polisens Nationella Operativa avdelning Nationellt IT-Brottscentrum, Sexuella övergrepp mot barn

Illegal handel på nätet, så kan vi stoppa betalflödet examensarbete av **Caroline Berggren** och **Jesper Asplund** Linköpings Tekniska Högskolan

Vad har företagen för ansvar? Paneldiskussion med:
Cathrine Hagström-Hägg, gruppchef, Polisens Nationella Operativa Avdelning,
Anders L. Pettersson, generalsekreterare ECPAT Sverige,
Elisabet Jamal Bergström, hållbarhetschef, Handelsbanken,
Stefan Nyrinder, VD Ikano Bank,
Magnus Lagercrantz, vice-president bank och finans på CGI Sverige.

Moderator: Tove Kjellander, grundare av Vinkelrätt – barnperspektiv

Finanskoalitionen
mot barnsexhandel

PRENUMERERA
PÅ NYHETS-
BREVET
FRÅN BANK-
FÖRENINGEN!

Gå in på
www.swedishbankers.se/
Publikationer
eller mejla till
info@swedishbankers.se

VI ÖNSKAR
ALLA LÄSARE
EN HÄRLIG
SOMMAR

Nyhetsbrevet ges ut av Svenska Bankföreningen.
Det publiceras på www.swedishbankers.se
i pdf-format och skickas även med e-post till prenumeranter.

Svenska Bankföreningen,
Box 7603, 103 94 Stockholm
08-453 44 00
info@swedishbankers.se
www.swedishbankers.se

Ansvarig utgivare: Lena Barkman 08-453 44 48
Redaktion: Bodil Bjerre Sekund 08-453 44 09
Produktion: M Pacerek AB